

TRANSPORTER AV FRIHETSBERÖVADE

-Nya regler från 1 april

VI BRYTER DEN ONDA CIRKELN

Innehåll

Transporter av Frihetsberövade	1
1. Versionshantering	3
2. Inledning	3
3. Nya bestämmelser	3
3.1 Genomgång av berörda lagar	3
3.1.1 LVM – vård av missbrukare	4
3.1.2 LVU – vård av unga	4
3.1.3 LSU – sluten ungdomsvård	4
3.1.4 LPT – psykiatrisk tvångsvård	4
3.1.5 LRV – rättspsykiatrisk vård	5
3.1.6 Util – förvarstagna enligt utlänningslagen	5
3.1.7 Polislagen	5
3.2 Beställning	5
3.3 Genomförande	6
3.4 NTEs servicenivå	7
4. Uppföljning och samverkan	7
4.1 Avvikelsehantering	7
4.2 Regional samverkan	7
4.3 Central samverkan	8
5. Bilagor	8

RUBRIK PÅ DOKUMENT Datum
2018-01-23

Diarienummer

1. Versionshantering

Datum	Version	Justeringar	Fastställd av
2017-03-20	1.0	Kommunicerad första version	NTE
2018-01-23	1.2	Kompletterande information	Erling Wicklund, NTE

2. Inledning

Med start i utredningen *Transporter av frihetsberövade* (SOU 2011:7) har frågan om förändringar i regelverket kring handräckningar setts över av regeringen. Resultatet har blivit att det från 1 april 2017 införs nya lagregler på området som innebär att Kriminalvården får utökad rätt och ansvar för handräckningstransporter.

Kriminalvårdens Nationella transportenhet (NTE) har i samverkan med de myndigheter som kommer kunna begära handräckning av NTE arbetat med förberedelserna inför förändringarna. Stödet för att utföra transporterna har tidigare funnits i en förordning, men kommer nu finnas i lag och dessutom innehålla rätt att använda vissa tvångsmedel och att få del av information som annars faller under sekretess.

NTEs verksamhet är i dagsläget huvudsakligen anpassad för att sköta transporter av Kriminalvårdens egna klienter och att, i den utsträckning det går, hjälpa Polisen med handräckningstransporter. Antalet handräckningstransporter kommer med den nya lagstiftningen öka markant och NTE behöver därför anpassa sin organisation för att kunna omhänderta de nya transporterna. Det ställer krav på bl a antalet medarbetare, utbildningsinslag och transportplanering.

Justeringar av det här dokumentet och dess bilagor kan komma att ske före 1 april. Reviderade dokument skickas då ut.

3. Nya bestämmelser

3.1 Genomgång av berörda lagar

Nedan följer en redogörelse för de förändringar som sker med den nya lagstiftningen kopplat till Kriminalvårdens uppdrag.

RUBRIK PÅ DOKUMENT

Datum
2018-01-23

Diarienummer

3.1.1 LVM – vård av missbrukare

- Begäran om transport lämnas direkt till Kriminalvården i de fall det rör en frihetsberövad person.
- Kriminalvården ges rätten att använda tvång med stöd av häkteslagen (visitation och beslut om fängsel före påbörjad transport) samt vid behov begära hjälp av Polisen.
- Begäran om transport får bara göras om Kriminalvårdens befogenheter enligt föregående punkt krävs eller om det annars finns synnerliga skäl.
- Begärande myndighet ska, utan hinder av sekretess, lämna Kriminalvården den information som krävs för planeringen och genomförandet av transporten.
- Kriminalvården ges rätten att ta missbrukaren i förvar, dvs placera i häkte eller arrest.

3.1.2 LVU – vård av unga

- Begäran om transport lämnas direkt till Kriminalvården i de fall det rör en person som vårdas i ett sådant särskilt hem som avses i 12 §.
- Kriminalvården ges rätten att använda tvång med stöd av häkteslagen (visitation och beslut om fängsel före påbörjad transport) samt vid behov begära hjälp av Polisen.
- Begäran om transport får bara göras om Kriminalvårdens befogenheter enligt föregående punkt krävs eller om det annars finns synnerliga skäl.
- Begärande myndighet ska, utan hinder av sekretess, lämna Kriminalvården den information som krävs för planeringen och genomförandet av transporten.
- Kriminalvården ges rätten att ta den unge i förvar, dvs placera i häkte eller arrest. En person under 15 år får inte tas i förvar.

3.1.3 LSU – slutna ungdomsvård

- Begäran om transport lämnas direkt till Kriminalvården i de fall det rör en förflyttning.
- Kriminalvården ges rätten att använda tvång med stöd av häkteslagen (visitation och beslut om fängsel före påbörjad transport) samt vid behov begära hjälp av Polisen.
- Begäran om transport får bara göras om Kriminalvårdens befogenheter enligt föregående punkt krävs eller om det annars finns synnerliga skäl.
- Begärande myndighet ska, utan hinder av sekretess, lämna Kriminalvården den information som krävs för planeringen och genomförandet av transporten.
- Kriminalvården ges rätten att ta den unge i förvar, dvs placera i häkte eller arrest.

3.1.4 LPT – psykiatrisk tvångsvård

- Begäran om transport lämnas direkt till Kriminalvården i de fall det rör förflyttning av en person som är intagen på en sjukvårdsinrättning. Möjligheten

RUBRIK PÅ DOKUMENT Datum
2018-01-23

Diarienummer

till hjälp med denna typ av transport har tidigare inte funnits utan tillkommer med lagändringen.

- Kriminalvården ges rätten att använda tvång med stöd av häkteslagen (visitation och beslut om fängsel före påbörjad transport) samt vid behov begära hjälp av Polisen.
- Begäran om transport får bara göras om Kriminalvårdens befogenheter enligt föregående punkt krävs eller om det annars finns synnerliga skäl.
- Begärande myndighet ska, utan hinder av sekretess, lämna Kriminalvården den information som krävs för planeringen och genomförandet av transporten.

3.1.5 LRV – rättspsykiatrisk vård

- De nya bestämmelserna i LRV hänvisar till motsvarande bestämmelser i LPT. Se avsnitt 3.1.4.

3.1.6 UTIL – förvarstagna enligt utlänningslagen

- Begäran om transport lämnas direkt till Kriminalvården i de fall det rör en person som hålls i förvar.
- Kriminalvården ges rätten att använda tvång med stöd av häkteslagen (visitation och beslut om fängsel före påbörjad transport) samt vid behov begära hjälp av Polisen.
- Begäran om transport får bara göras om Kriminalvårdens befogenheter enligt föregående punkt krävs eller om det annars finns synnerliga skäl.
- Begärande myndighet ska, utan hinder av sekretess, lämna Kriminalvården den information som krävs för planeringen och genomförandet av transporten.

3.1.7 Polislagen

- Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ges rätt att överlämna transport av en person som är frihetsberövad.
- Kriminalvården ges rätten att använda tvång med stöd av häkteslagen (visitation och beslut om fängsel före påbörjad transport) samt vid behov begära hjälp av Polisen.
- Begärande myndighet ska, utan hinder av sekretess, lämna Kriminalvården den information som krävs för planeringen och genomförandet av transporten.

3.2 Beställning

Genom den nya lagstiftningen tydliggörs att en begäran om hjälp med transport endast får göras om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan de särskilda befogenheter som Kriminalvården har, eller om det annars finns synnerliga skäl. Om det inte finns behov av vålds- eller tvångsanvändning vid transporten ska därför den myndighet där personen är placerad själv utföra transporten och inte beställa transporten hos Kriminalvården.

RUBRIK PÅ DOKUMENT Datum
2018-01-23

Diarienummer

I de fall där det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan de särskilda befogenheter som Kriminalvården har, eller i de fall där synnerliga skäl föreligger, får hjälp begäras av NTE. NTE har tagit fram en rutin för en sådan begäran om hjälp. Närmare information kring den finns i särskilt dokument.

För att transportverksamheten ska fungera effektivt och ändamålsenligt är det ett antal saker som begärande myndighet, utöver behovet av vålds- eller tvångsanvändning, behöver tänka på.

- Begäran om transport till NTE ska avse en sådan transport som får begäras av Kriminalvården.
- Begäran om transport till NTE ska göras av en person som har befogenhet att begära transporter.
- Begäran om transport ska göras enligt den rutin NTE tillhandahåller. Det möjliggör att NTE kan börja planera transporten snabbare.
- Begäran om transport bör göras så snart behovet är känt för att ge NTE så goda möjligheter som möjligt att planera transporten på ett ändamålsenligt sätt.
- Det är viktigt att ändrade förutsättningar meddelas NTE så snart de är kända.
- Vårdansvaret kvarstår hos den ursprungliga uppdragsgivaren, vilket innebär att uppdragsgivaren också ska ta ställning till om exempelvis behov av medföljande stödperson kan behövas.
- För att minimera möjliga skadeverkningar på den som transporteras är det viktigt begärande myndighet så långt möjligt lämna NTE assistans med ändamålsenlig uppehållsplats om det finns behov av en sådan.
- Det är viktigt att informationen som lämnas är korrekt och aktuell. Det är särskilt viktigt att informationen under säkerhetsbedömningen är så utförlig och uppdaterad som möjligt för att NTE ska kunna hantera uppdraget på rätt sätt. Detta i synnerhet då felaktig planering kan äventyra rättssäkerheten, personalens, klientens och andra klienters säkerhet.
- Om en begäran om transport är brådskande och lämnas utanför planeringens ordinarie öppettider är det viktigt att NTEs beredskap kontaktas. Se närmare under avsnitt 7 i "Manual för begäran om handräckning från NTE".

3.3 Genomförande

Överlämning av personen som ska transporteras ska ske i utrymme avskilt från andra klienter för att säkerställa en trygg överlämning.

Vidare ska beställaren bistå vid överlämning för att säkerställa kvaliteten och uppdaterad info kring transporten.

Kriminalvården har en möjlighet att i vissa fall begära hjälp av Polismyndigheten. En transport som beställts av Kriminalvården kan därför i vissa fall komma att utföras av Polismyndigheten.

RUBRIK PÅ DOKUMENT Datum
2018-01-23

Diarienummer

3.4 NTEs servicenivå

En transportverksamhet med snabba förändringar i transportbehov innebär att prioriteringar behöver göras. Samtliga transporter kan inte utföras på beställd tid om organisationens storlek samtidigt ska vara försvarbar. För att förväntningarna på NTEs verksamhet ska vara korrekta har en servicenivå tagits fram som anger inom vilken tid en begärande myndighet kan förvänta sig att en begärd handräckning kommer genomföras. Närmare information om servicenivåerna för olika typer av transportuppdrag finns i separat bilaga. Inledningsvis kommer det krävas en tät dialog för att utvärdera servicenivåerna och fånga upp behov av modifieringar.

4. Uppföljning och samverkan

I samband med uppstarten av de nya rutinerna för att tillvarata den nya lagstiftningen är det viktigt med en god och frekvent kommunikation med de myndigheter som nu får begära handräckning av NTE. Kommunikationen syftar dels till att tillse att transportverksamheten fungerar i enlighet med framtagna rutiner, dels till att identifiera behov av förändringar i rutinerna för att få samarbetet att fungera bättre.

4.1 Avvikelsehantering

För att skapa förutsättningar för att förbättra verksamheten och få ett bra samarbete är det viktigt att upplevda avvikelser från vad som kan förväntas meddelas den som berörs. Med avvikelse avses här avvikelser från vad som kan förväntas i samband med beställning och utförande av transporter. Det kan handla om exempelvis att NTE inte transporterat i tid eller att beställaren inte lämnat all information som var nödvändig för transportens genomförande. Avvikelse rapporten behöver inte göras i särskilt format, men bör innehålla

- BeställningsID
- Datum och tid för avvikelsen (om tillämpligt)
- Kort redogörelse för avvikelsen

Rapporten skickas sedan till nte.planeringinr@kriminalvarden.se.

4.2 Regional samverkan

För att samarbetet mellan myndigheterna ska fungera bra förutsätter det en kontinuerlig dialog kring vad som fungerar väl och vad som fungerar mindre väl. För att säkerställa dialogen kommer NTE regelbundet bjuda in till regionala samverkansforum där samarbetet och de nya avvikelse rapporterna kan diskuteras. Frekvensen kommer inledningsvis vara ganska hög för att successivt minskas.

RUBRIK PÅ DOKUMENT Datum
2018-01-23

Diarienummer

4.3 Central samverkan

Förutom samverkan på regional nivå förutsätter ett gott samarbete även samverkan på central nivå. Det möjliggör dels en enhetlighet i det regionala arbetet dels en möjlighet att diskutera frågor där oenighet råder regionalt. NTE kommer regelbundet bjuda in till centrala samverkansforum. Frekvensen kommer inledningsvis vara ganska hög för att successivt minskas.

5. Bilagor

- Bilaga 1. Manual för begäran om handräckning
- Bilaga 2. Beställningsformulär – Det formulär som ska användas inledningsvis av de myndigheter som kommunikationen till webformuläret inte är löst för 1 april.
- Bilaga 3. Samverkansöverenskommelse – Utkast till överenskommelse till Polismyndigheten, Statens institutionsstyrelse och Migrationsverket. Information om samverkan till landstingen.
- Bilaga 4. Information om NTEs servicenivåer – Information om vilka servicenivåer NTE avser utgå ifrån vid planering och utförande av transporter.
- Bilaga 5. Sammanställd prioriteringslista för respektive myndighet – Aktuella transporttyper för respektive myndighet med kategorisering A-C kopplat till servicenivådokumentet.
- Bilaga 6. NTEs transportkatalog – Sammanställning av samtliga NTEs transporttyper med kategorisering A-C.